

KAN BLY- OG ZINKFOREKOMSTERNE VED MESTERS VIG UDNYTTES?

Af civilingeniør *Per Kampmann*

Bly- og zinkforekomsterne ved Mesters Vig i Østgrønland har været genstand for megen og ofte optimistisk omtale i pressen, og man har herved fået det indtryk, at der efterhånden er ved at danne sig den opfattelse, at der ved Mesters Vig ligger store rigdomme, som man kun behøver at bukke sig ned for at hente frem. Der er imidlertid al mulig anledning til at slå koldt vand i blodet.

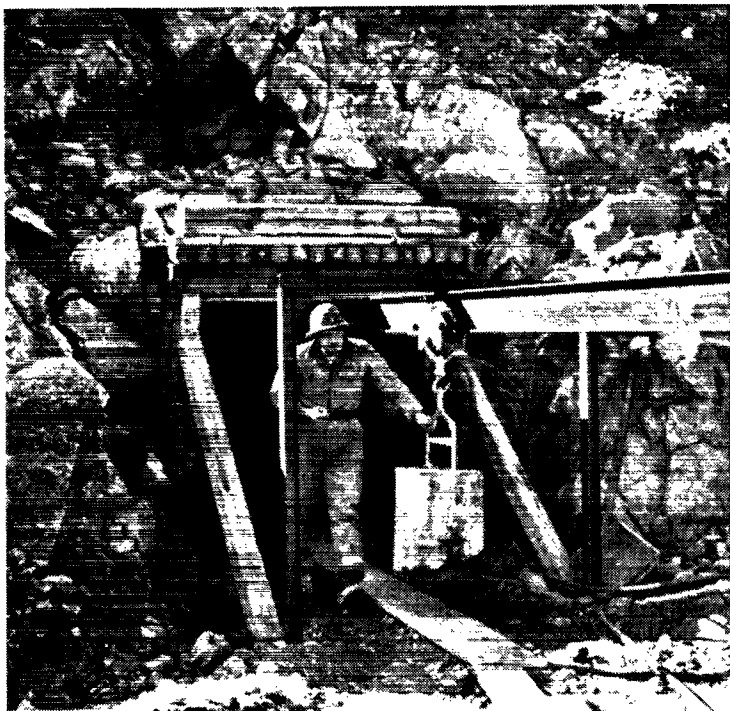
Man ved, at der findes bly og zink ved Mesters Vig, men man ved endnu ikke, om metallerne findes i en sådan mængde, at der kan være tale om at iværksætte udvinding på erhvervsmæssig basis. Man ved derimod idag med sikkerhed, at selv om forekomsterne måtte vise sig at være tilstrækkeligt store og lødige, vil der være en række store vanskeligheder af forskellig art, som skal overvindes.

Der findes malmforekomster mange steder i verden, men en første betingelse for, at sådanne kan udnyttes i erhvervsmæssig henseende, er, at forekomsterne er så lødige og findes i sådanne mængder, at det kan betale sig at udvinde dem. For at åbne minedrift kræves der nemlig meget store tekniske anlæg og investering af store kapitaler. Malmen skal brydes langt nede i bjerget — ofte mange hundrede meter fra overfladen — og der skal derfor bygges minegange (tunneller) og skakter ind til malmåren. Der skal yderligere anlægges bekostelige fabriksanlæg, i hvilke de værdifulde metalforbindelser kan udskilles fra de værdiløse brudte bjergarter. Der skal anlægges kraftstation, veje, eventuelt havn, opføres boliger, o. s. v., o. s. v. For at muliggøre forrentning og afskrivning af disse store anlæg skal der være tilstrækkelige mængder af metal til stede, og desuden skal malmen være så lødige, at salgsværdien af de udvundne metaller med en rimelig margin kan dække såvel produktionsomkostningerne som renter og afskrivninger.

Hvad nu forekomsterne ved Mesters Vig angår, er de undersøgelser, der er foretaget til dato, ikke tilstrækkelige til, at man kan danne sig et blot nogenlunde sikkert indtryk af, om der er så store mængder til stede, at der kan blive tale om udnyttelse, eller om malmens metalholdighed er så rig, at der kan skaffes dækning for produktionsomkostningerne.

Der har været ekspeditioner ved Mesters Vig i de tre sidste somre, men på grund af de vanskelige besejlingsforhold har ekspeditionerne kun kunnet opholde sig på stedet ganske få uger hver sommer, og dette forhold har begrænset muligheden for at foretage

*Arbejdet er begyndt
i Mesters Vig, hvor den
første minegang allerede er
ført dybt ind i fjeldet —
på vej ind mod blyet*

Fot. Carl Koch

gennemgribende undersøgelse. Ved Mesters Vig findes blyglans og zinkblende i en kvarts-åre, som kun på enkelte steder kommer frem i dagen. Det er nødvendigt at komme ind i selve bjerget og ved udtagning af en lang række prøver at konstatere metalmængderne. Det er et arbejde, der vil tage meget lang tid, og som kræver anvendelse af moderne bjergværksmateriel, og som yderligere vil koste mange penge. Først når en sådan detailundersøgelse er foretaget, kan man på basis af de indvundne resultater ad statistisk vej foretage en beregning af mængder og lødighed, og først når en sådan beregning er foretaget, kan man bedømme, om erhvervsmæssig udnyttelse kan foregå eller ikke.

Man har gennem den korte arbejdstid, der har været til rådighed, gennem en tunnel på ca. 120 meter ind i bjerget kunnet detailundersøge en *lille* del af forekomsten. Denne lille, undersøgte del viste en metalholdighed, som må karakteriseres som rig, men der er ingen, der idag med sikkerhed kan bedømme, om det billede, man har fået, giver et rigtigt indtryk af hele forekomsten.

Det problem, der først skal løses, bliver derfor at foretage en videregående detailundersøgelse, og dette arbejde blev iværksat i forløbne sommer og skal fortsætte gennem et helt år. Det har været nødvendigt, at et hold på 40—50 mand bestående af mineteknikere og minearbejdere overvintrer ved Mesters Vig, og at der tages moderne minemateriel i anvendelse.

Udgifterne til gennemførelse af et sådant arbejde er kalkuleret til en halv snes mill. kr., og først når dette arbejde er gennemført, kan man gøre sig håb om at kunne bedømme, om mulighed for udvinding af forekomsterne foreligger.

Hvis resultatet af denne undersøgelse bliver negativt, hvilket altså vil sige, at man konstaterer, at der enten ikke findes tilstrækkelig stor mængde metal, eller at metalprocenten er for lille, må man opgive sagen, og de penge, der er givet ud til gennemførelsen af undersøgelsen, må betragtes som tabt.

Bliver resultatet imidlertid positivt, skal der foretages en detailprojektering af hele mineanlægget. Der skal skaffes de mange penge, som skal til for at anlægge mine, havn, fabrik, vej, mineby, elektricitetsværk o. s. v., og det vil komme til at dreje sig om overordentlig mange penge, formentlig om beløb af en størrelsesorden af 100 mill. kr.

Selv om det imidlertid konstateres, at der er righoldige metalforekomster i stor mængde, er der mange vanskeligheder at overvinde, dels af klimatisk og dels af geografisk art. Med hensyn til de klimatiske vanskeligheder vil man imidlertid skønne, at de ikke er større end ved mineanlæg i det nordlige Canada, hvor der drives miner under lignende forhold.

Til det fabriksanlæg, i hvilket de udvundne metalforbindelser skal udskilles fra de værdiløse stoffer, skal der anvendes store mængder af vand. Om sommeren er der vand nok i de nærliggende elve, men om vinteren kan de fornødne vandmængder næppe skaffes, hvorfor man må regne med at skulle pumpe saltvand de omtrent 12 km op til fabrikken. På grund af de hårde kuldegrader, må en sådan vandledning opvarmes for ikke at fryse. Hele egnen omkring Mesters Vig er fuldstændig øde, hvorfor mineselskabet skal opføre og bekoste alle de anlæg, der er nødvendige for at skaffe tålelige forhold for de mange mennesker, der skal arbejde deroppe året rundt. Der skal bygges velindrettede boliger, skole, hospital, radiostation, elektricitetsværk o. s. v., og yderligere skal der anlægges veje, en havn nede ved Kong Oscars Fjord med moderne losseanlæg m. v.

Den største vanskelighed fremkommer imidlertid ved besejlingsforholdene. Selv om Kong Oscars Fjord er delvis isfri i sommermånederne skaber isen ude fra selve havet de største vanskeligheder. Der går en strøm fra nord til syd ned langs med Østgrønlands kyst, og denne strøm medfører store ismasser. Under gunstige forhold kan denne drivis forceres gennem en 5—6 uger om sommeren, men opstår der østlige og nordøstlige vinde, presses isen sammen og ind i fjordene, og dette kan ske i en sådan grad, at enhver passage er umulig. Man må således regne med, at der kun kan gå skibe op til Mesters Vig en 5—6 uger om sommeren, og i enkelte år kan sejlads endog være helt umuligt. Selv med de moderne hjælpemidler, der står til disposition idag, f. eks. radar og isrekognoscering fra flyvemaskine, kan besejlingstiden næppe blive længere, men måske sikrere. Enhver vil kunne forstå, hvad det betyder for en stor industriel virksomhed, der skal gå i regelmæssig drift året igennem, kun at have forbindelse med omverdenen en gang om året og under særligt uheldige forhold måske kun hvert andet år.

Prøve af det første bly fra Mesters Vig i Østgrønland

Disse lokale vanskeligheder betyder, at malmforekomsterne må være betydeligt rigere ved Mesters Vig end ved miner på andre steder, for at mulighed for økonomisk udnyttelse skal foreligge.

I forbindelse med behandlingen af hele sagen er der foretaget en skønsmæssig beregning af, hvordan det økonomiske resultat vil blive under forudsætning af forskellig metalholdighed og forskellige metalpriser. Disse beregninger, der, indtil nøjere kendskab om fyndighederne foreligger, hviler på et løseligt grundlag, viser, at hvis metalprocenten er tilstrækkelig høj, og hvis der findes tilstrækkelige mængder, skulle der — trods vanskelighederne — være mulighed for at udnytte forekomsterne på økonomisk basis.

I betragtning heraf og som følge af, at de eksperter, der har deltaget i de foreløbige undersøgelser, mener, at der er en rimelig chance for, at man ved nøjere undersøgelse vil finde tilstrækkelige metal-mængder, er det besluttet at anvende de ca. 15 mill. kr., som en detailundersøgelse skønnes at koste. Det er en chance, der tages, og man kan på forhånd ikke vide, hvordan resultatet vil blive, men når det foreligger i sommeren 1953, har man basis for at danne sig en begrundet mening om, hvorvidt erhvervsmæssig udnyttelse af forekomsterne kan foretages eller ikke.